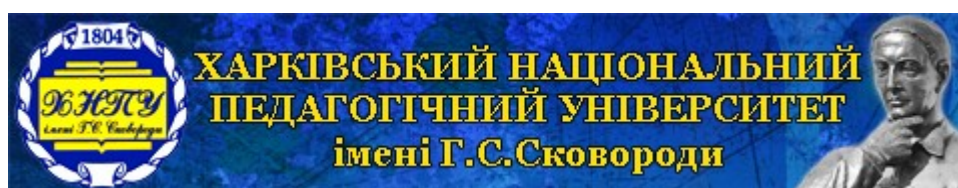

Міністерство освіти і науки України
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка
КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» ХОР
Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Криворізький державний педагогічний університет
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕНЬ
У ГАЛУЗІ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ І СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ**

**МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ,
ПРИСВЯЧЕНОЇ 220-РІЧЧЮ ВІД ДНЯ ЗАСНУВАННЯ УНІВЕРСИТЕТУ**

23 травня 2024 року

ХАРКІВ – 2024

Погоріла К.І. АНІМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА З ПІДЛІТКАМИ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	108
Потіхенська О.В. ДІАГНОСТУВАННЯ РІВНЯ РОЗВИТКУ ПОТЕНЦІАЛУ РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ МОЛОДІ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ.....	110
Рагозіна Т.Є., Костіна В.В. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ПАЛІАТИВНОГО ДОГЛЯДУ ЗА ЛЮДЬМИ ЛІТНЬОГО ВІКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	114
Рязанова Н.В. СОЦІАЛІЗАЦІЯ ШКОЛЯРІВ У ГРОМАДАХ, ЩО ПОСТРАЖДАЛИ ВІД ВІЙНИ, В УМОВАХ ЦИФРОВИХ ОСВІТНІХ ЦЕНТРІВ.....	117
Саміташвілі В.Д. ОРГАНІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНОГО СУПРОВОДУ СІМЕЙ, ЯКІ ОПИНИЛИСЯ В СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ ОБСТАВИНАХ.....	119
Середа Є.В. ЗНАЧЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРОЄКТІВ У СТВОРЕННІ РІВНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ДЛЯ СІМЕЙ ВПО У МІСЦЯХ ЇХ КОМПАКТНОГО ПРОЖИВАННЯ.....	121
Силиверст Ю.В. ТЕХНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ РОБОТИ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА З АДАПТАЦІЇ ПІДЛІТКІВ ДО УМОВ ПРИЙОМНИХ СІМЕЙ ЕТНОПЕДАГОГІЧНИМИ ЗАСОБАМИ.....	123
Трайно В.І., Кабусь Н.Д. КВЕСТ-ТЕХНОЛОГІЯ ЯК ЗАСІБ СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ПІДЛІТКІВ.....	126
Тягнирядно Л.Л., Бацман О.С. СОЦІАЛЬНА РЕКЛАМА ЯК МЕТОД ПРОФІЛАКТИКИ В СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ.....	130
Угодіна А.М. ПРОБЛЕМА СОЦІАЛЬНОЇ ПРОФІЛАКТИКИ КІБЕРГРУМІНГУ В ПІДЛІТКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИРІШЕННЯ.....	132
Філонова А.О. ВОЛОНТЕРСЬКА ДОПОМОГА ЖІНКАМ, ЯКІ СТАЛИ ЖЕРТВАМИ ГЕНДЕРНО-ЗУМОВЛЕНОГО НАСИЛЛЯ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	135
Харламов Є.С., Макар Л.М. ПІДГОТОВКА СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА ДО РОБОТИ З МАЛОМОБІЛЬНИМИ ГРУПАМИ НАСЕЛЕННЯ В БЛАГОДІЙНИХ ФОНДАХ.....	137

Для різностороннього розвитку дітей було організовано проведення навчальних заходів (англійська мова, група подовженого дня тощо), заходи з розвитку мовлення, творчі заходи, фізичні активності для дітей та батьків (хореографія, йога), перегляд мультфільмів, виїзні екскурсії, відвідування зоопарків, музеїв, тощо.

Для батьків та дітей були передбачені заходи із психосоціальної підтримки, правильного батьківського виховання, арт-терапії.

Психологічна підтримка для дітей та батьків: створення групових занять з психологами для розробки механізмів подолання стресу, пошуку ресурсів та позитивного ставлення до нової ситуації, позитивному розвитку та вихованню дітей, допоможуть сім'ям вирішувати проблеми, висловлювати свої думки та підтримувати один одного, навчити батьків правильному спілкуванню з дітьми та вміння вирішувати конфлікти, допомогти батькам навчитися слухати своїх дітей, щоб розуміти та реагувати на потреби та питання дітей та висловлювати слова підтримки.

Організація безпечного простору для сімей, створення місця де діти та батьки зможуть проводити своє дозвілля надає сім'ям можливість розвивати свій потенціал, знаходити додаткові ресурси та втілювати свої бажання у реальність. Організація освітнього процесу допомагає дітям, що зараз навчаються онлайн, краще вивчати предмети, в яких рівень знань недостатній, це сприяє зниженню відставання дітей у своєму розвитку. Отже, найбільш вигідним рішенням буде створення підходу, в рамках якого будуть організовуватися спільні заходи для сім'ї, оскільки це дозволить здійснювати ці активності комплексно.

Силиверст Ю.В.

*здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди*

ТЕХНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ РОБОТИ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА З АДАПТАЦІЇ ПІДЛІТКІВ ДО УМОВ ПРИЙОМНИХ СІМЕЙ ЕТНОПЕДАГОГІЧНИМИ ЗАСОБАМИ

*Науковий керівник – докторка педагогічних наук, професорка,
професорка кафедри соціальної роботи і соціальної педагогіки
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди*

В.В. Костіна

Сучасне суспільство стикається з різноманітними викликами, пов'язаними з вихованням та соціалізацією дітей, які потрапили у складні життєві ситуації. Як зазначено на сайті Фонду Рената Ахметова, наразі в Україні функціонує близько 300 патронатних сімей, 1298 ДБСТ, в яких перебуває 8936 дітей, 2819 прийомних сімей, у яких виховується 5430 дітей [2]. За даними Національної соціальної сервісної служби України у період з 24

лютого 2022 року по 1 квітня 2023 року регіональні служби у справах дітей виявили 8512 дітей, які з тих чи інших причин залишилися без батьківського піклування в умовах воєнного часу. З них 1476 дітей стали сиротами у зв'язку з обставинами військової агресії РФ проти України» [1]. Одним із шляхів вирішення цієї проблеми є надання таким дітям можливості виховання у прийомних сім'ях.

Для підлітків особливо важливо мати стабільні стосунки та позитивне соціальне оточення для свого розвитку, тому перехід до нового сімейного середовища може бути стресовим для них, особливо, якщо вони вже мають досвід травм та небезпечних умов життєдіяльності. Робота соціального педагога, що спрямована на соціальну адаптацію таких підлітків, допомагає їм знайти підтримку та ресурси для успішного пристосування до нових обставин, а прийомним сім'ям – надає додаткові можливості у формуванні здорових сімейних взаємин. Успішна соціальна адаптація підлітків до умов прийомної сім'ї може позитивно позначитися на навчанні підлітків та їхньому майбутньому життєвому успіху, а також забезпечити психологічну та соціальну підтримку в процесі соціальної адаптації й допомогти їм зосередитися на навчанні та розвитку.

Аналіз наукової літератури з проблеми технологічного та методичного забезпечення роботи соціального педагога з дітьми та молоддю з сімей «групи соціального ризику», дозволив визначити, що досліджено такі її аспекти: проблеми соціальної адаптації дітей-сиріт (Г. Бевз, А. Капська, Т. Приходько, О. Федорова та ін.); особливості соціальної адаптації дітей-сиріт в умовах прийомної родини (О. Карпенко, Н. Комарова, І. Пеша, Я. Раєвська та ін.); питання використання етнопедагогічних засобів у соціальній роботі з дітьми-сиротами (В. Костіна, Я. Паніна, Є. Сявавко та ін.). На основі узагальнення ідей вищезазначених дослідників нами визначено, що технологія роботи соціального педагога з соціальної адаптації підлітків до умов прийомної сім'ї з використанням етнопедагогічних засобів - це етапізований процес, що включає розробку і впровадження педагогічних стратегій, які базуються на врахуванні культурних та етнічних особливостей підлітка та його прийомної сім'ї, передбачає використання індивідуального підходу до кожного підлітка у поєднанні з етнопедагогічними методами для підтримки процесу адаптації та сприяння позитивному самовизначенню підлітками власної етнічної ідентичності, а також створення умов для покращення взаємодії та взаєморозуміння між членами прийомної родини.

Основними завданнями та змістом технологічного впливу є: 1) збереження та розвиток етнічної ідентичності підлітків (участь в етнопедагогічних програмах та заходах, що дасть підліткам можливість зберегти свою культурну спадщину, вивчити традиції та обряди свого народу та допоможе їм сформувати уяву про власну етнічну ідентичність); 2) покращення взаєморозуміння між підлітками та прийомною сім'єю (спільні заходи та комунікації з використанням етнопедагогічних методик, підлітки та члени прийомної сім'ї можуть краще розуміти одне одного, сприяючи побудові гармонійних взаємин); 3) психологічна підтримка та розвиток самосвідомості

підлітків (етнопедагогічні методики можуть допомогти підліткам зрозуміти свої корені, визначити своє місце у світі, розвивати позитивне самоприйняття та самовизначення); 4) інтеграція підлітків у прийомну сім'ю та громаду (спільна участь в етнокультурних заходах та соціальних проєктах, які пов'язані з вивченням культурної спадщини рідного краю забезпечать підліткам можливість почувати себе частиною нового сімейного оточення, що сприяє їхній швидкій адаптації та інтеграції).

Отже, робота соціального педагога з адаптації підлітків до умов прийомної сім'ї етнопедагогічними засобами є складним та багатоаспектним процесом, який потребує індивідуального підходу з урахуванням особливостей кожної дитини та є важливим компонентом успішного розвитку підлітків, що виховуються в умовах прийомної сім'ї.

Основними формами та методами роботи соціального педагога, що сприятимуть соціальній адаптації підлітків в умовах прийомної сім'ї визначено: 1) проведення індивідуальних та групових занять; 2) підтримка прийомних сімей (надання консультацій та підтримки прийомним сім'ям щодо використання етнопедагогічних засобів у вихованні та адаптації підлітків); 3) вивчення етнокультурних особливостей прийомної сім'ї, а також особливостей, що були у біологічній сім'ї підлітка (розуміння цих аспектів дозволить соціальному педагогу більш ефективно працювати з підлітками, враховуючи їхні потреби, особливості та традиції прийомної сім'ї, як культурного осередка); 4) розроблення та впровадження етнопедагогічних заходів, спрямованих на збереження та розвиток етнічної ідентичності підлітків (майстер-класи з народних ремесел, вивчення традицій та обрядів, організація свят та заходів з елементами національної культури); 5) проведення індивідуальної корекційної роботи з підлітками у разі потреби з (соціальний педагог може використовувати етнопедагогічні методики для психологічної підтримки, корекції розвитку підлітків з девіантною поведінкою).

Список використаних джерел:

1. Війна і сирітство: скільки дітей в Україні залишилися без батьків та як змінився рівень їхнього усиновлення. *Юридична газета*. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/civilne-pravo/viy-na-i-siritstvo-skilki-ditey-v-ukrayini-zalishilisya-bez-batkiv-ta-yak-zminivsiya-riven-yihno-go-usi.html> (дата звернення 18.04.2024).
2. Статистика усиновлень за 2023 рік: досягнення та виклики. *Фонд Рената Ахметова*. URL: <https://akhmetovfoundation.org/news/statystyka-usynovlen-za-2023-rik-dosyagnennya-ta-vyklyky> (дата звернення 18.04.2024).